

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΣΤΟ ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

6, 7, 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2011

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ

2009 - 2010

- ❑ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΟΥ νέου ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ και των αντίστοιχων Α.Π. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ για τη Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση
- ❑ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ σε Συντονιστές, Σχολικούς συμβούλους και Επιθεωρητές για το νέο Π.Σ.Λ.

2010 - 2011

- ❑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ Π.Σ.Λ.
- ❑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ (Α΄-Β΄-Γ΄ φάση Γενικής Επιμόρφωσης)
- ❑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ Π.Σ.Λ.

ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ

2010 - 2011 (συνέχ.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ / ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

- ✓ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ διδακτικού υλικού από τα υφιστάμενα Ανθολόγια Λογοτεχνίας
- ✓ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΝΕΟΥ εκπαιδευτικού υλικού (*Ο λόγος ανάγκη της ψυχής*, Α΄ Γμν.)
- ✓ ΟΔΗΓΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ (υπό ετοιμασία)

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Π.Σ.Λ. («ΜΠΟΛΙΑΣΜΑ») ΣΕ 9 ΓΥΜΝΑΣΙΑ:

Κλήρου	Λατσιών	Τραχωνίου
Μακεδονίτισσας	Κιτίου	Έμπας
Αγ. Δομετίου	Ξυλοτύμπου	Λευκάρων

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ Π.Σ.Λ. (σύμφωνα με την ανατροφοδότηση που προέκυψε από το «μπόλιασμα»)

ΣΥΝΤΑΞΗ ΟΔΗΓΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

- 2011-2012: Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
- 2012-2013: Β΄ και Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
- 2013-2014: Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Με τον ίδιο χρονοδιάγραμμα θα εισαχθεί σταδιακά και το Π.Σ. της ΝΕ Γλώσσας στη Μέση Εκπαίδευση.

ΚΥΡΙΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- ∞ Στο εξής, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ανάγνωση του Π.Σ.Λ.*, βάσει του οποίου οργανώνουμε τη διδασκαλία του μαθήματος με τα εξής τρία μελήματα (**κύριοι άξονες της διδασκαλίας**):
- Να παρέχουμε τις *αναγκαίες και επαρκείς γνώσεις* για τη λογοτεχνική μόρφωση των μαθητών και μαθητριών μας [**γνωστικό περιεχόμενο**]
- Να καλλιεργούμε αξίες, στάσεις, συμπεριφορές, που χαρακτηρίζουν τον *ενεργό δημοκρατικό πολίτη* [**αξιακό περιεχόμενο**]
- Να αναπτύσσουμε στους μαθητές μας εκείνες τις δεξιότητες κριτικού εγγραμματισμού (ή «πολιτισμικής εγγραμματοσύνης») που είναι αναγκαίο να διαθέτει ο *μορφωμένος άνθρωπος του 21ου αιώνα*, ιδίως σε ό,τι αφορά την *εγκύκλια λογοτεχνική του παιδεία* [**δεξιότητες κριτικού λογοτεχνικού εγγραμματισμού**]

* Το Π.Σ.Λ. είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα: www.nap.pi.ac.cy/ Στην ίδια ιστοσελίδα προβλέπεται να αναρτηθεί και η αναθεωρημένη -σε ελάχιστα σημεία- μορφή του (γ' έκδοση).

Στην ίδια ιστοσελίδα, εξάλλου, θα αναρτάται στο εξής οτιδήποτε αφορά τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα, γενικά, και πιο ειδικά, το Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας: εκπαιδευτικό υλικό, επιμορφωτικά σεμινάρια, διδακτικές προτάσεις κλπ.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- ❖ **Συνεργατικές και βιωματικές μορφές μάθησης:** μαθητοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας, ομαδοσυνεργατική μάθηση, αρχή του «εποικοδομισμού», πρακτική της «ενσυναίσθησης», τάξη-«εργαστήριο», εκπαιδευτική διαδικασία ως εμπειρία «έρευνας - γνώσης» διαρκώς ανατροφοδοτούμενη.
- ❖ **Χρήση της διδακτικής «τεχνολογίας»:** εκσυγχρονισμένα διδακτικά μέσα, λειτουργική ένταξη των Τ.Π.Ε. στη διδακτικομαθησιακή διαδικασία και, πιο ειδικά, στο μάθημα της Λογοτεχνίας, στοχευμένα και με μέτρο.
- ❖ **«Ολιστική» γνώση και «διαθεματικότητα»:** συνέργιες και ωσμώσεις μεταξύ των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων (π.χ. της Λογοτεχνίας με τη Γλώσσα, την Ιστορία, την Αγωγή του Πολίτη, την Αισθητική Αγωγή κ.ά.), καθώς επίσης με άλλες μορφές τέχνης/δημιουργικής έκφρασης (μουσική, θέατρο, κιν/φος, κόμικς κ.λπ.)
- ❖ **Αρχή της «παιδαγωγικής διαφοροποίησης»:** διδασκαλία προσαρμοσμένη [= ευαισθητοποιημένη] στο επίπεδο ετοιμότητας κάθε παιδιού, για την πρόληψη -και όχι την εκ των υστέρων αντιμετώπιση- της σχολικής αποτυχίας.

ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση του υλικού των έως τώρα υφιστάμενων εγχειριδίων, οδηγίες για το σύνολο του εκπαιδευτικού υλικού (χαρτογραφημένου και νέου, καθώς και πρόσθετων πηγών εξεύρεσης υλικού), διευκρινίσεις για τους προγραμματισμούς και την αξιολόγηση.

Βρίσκεται σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα:

www.nap.pi.ac.cy/

ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο οδηγός του εκπαιδευτικού για τη λογοτεχνία **δεν πρέπει να θεωρηθεί ως ένας κλειστός «κατάλογος»**, αλλά ως αφετηρία, ως **μία βάση υλικού**, που σκοπό έχει να διευκολύνει τους φιλολόγους κάθε σχολείου στην ανεύρεση εκπαιδευτικού υλικού.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ! Θα πρέπει να γίνει συνείδηση των εκπαιδευτικών, ότι σύμφωνα με τη φιλοσοφία των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων, **σκοπός του μαθήματος δεν είναι να διδαχτούν συγκεκριμένα, πάγια και αναντικατάστατα λογοτεχνικά κείμενα, αλλά μέσω «παραδειγματικών» λογοτεχνικών κειμένων να επιτευχθούν οι στόχοι** που προβλέπονται από το Πρόγραμμα Σπουδών της Λογοτεχνίας, όπως αυτοί προσδιορίζονται λεπτομερώς από τους δείκτες επιτυχίας για κάθε βαθμίδα και επίπεδο τάξεων.

Α΄ Γυμνασίου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ

- ❑ Οι διδακτικές περίοδοι παραμένουν οι ίδιες. Συγκεκριμένα για την Α΄ Γμν., προβλέπονται **5 περίοδοι εβδομαδιαίως για τα Νέα Ελληνικά**, οι οποίες κατανέμονται ως εξής:
 - **3 περίοδοι** για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας
 - **2 περίοδοι** για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- Ο προγραμματισμός που υπάρχει για την **Α΄ τάξη** στην ιστοσελίδα του Υπουργείου παύει να ισχύει (βλ. στην επόμενη διαφάνεια τις βασικές αλλαγές)
- Παραμένουν σε ισχύ, για την παρούσα σχολική χρονιά, οι προγραμματισμοί για τις τάξεις **Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου**.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ – πώς εκπονούνται στο εξής

- ❑ Η ομάδα φιλολόγων που θα διδάξει στην Α΄ τάξη θα επιλέγει από τον Οδηγό του Εκπαιδευτικού καταρχάς ένα **κοινό σώμα κειμένων και από τις τρεις θεματικές ενότητες, το οποίο δεν θα υπερβαίνει το 1/3 του συνόλου των κειμένων (περίπου 20 διδακτικές περιόδους).**
- ❑ Τα υπόλοιπα **λογοτεχνικά κείμενα θα επιλέγονται από κάθε φιλόλογο** με βάση την παιδαγωγική αρχή της διαφοροποίησης, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες των μαθητών και μαθητριών που καλείται να διδάξει, αξιοποιώντας κάθε δυνατή πηγή άντλησης λογοτεχνικών κειμένων, σύμφωνα με τα κριτήρια που σκιαγραφούνται στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού. Η καταλληλότητα των κειμένων αυτών θα επιβεβαιώνεται πάντοτε με συγκεκριμένη παραπομπή στο Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας.
- ❑ Επομένως, κάθε φιλόλογος θα εκπονεί έναν **ατομικό προγραμματισμό** –στον οποίο θα συμπεριλαμβάνει και το κοινό σώμα κειμένων– τον οποίο θα παραδίδει στον συντονιστή του μαθήματος. Στην πορεία έχει τη δυνατότητα να διαφοροποιεί αυτόν τον προγραμματισμό, δηλώνοντας τις αλλαγές.

ΤΟ Π.Σ.Λ. για την Α΄ Γυμνασίου (ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ)

- ☞ **Παιδικά - Σχολικά χρόνια** (η σχολική ζωή χτες και σήμερα – η «Εδέμ» της παιδικής ηλικίας)
 - αντιστοίχιση με θεματικό άξονα: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
 - ☞ **Λαϊκή παράδοση και λογοτεχνία** (θρύλοι/μύθοι/παραμύθια – δημοτικό & λαϊκό τραγούδι)
 - αντιστοίχιση με θεματικό άξονα: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ – ΙΣΤΟΡΙΑ
 - ☞ **Χιούμορ και Λογοτεχνία** (αντί για τη Θ.Ε. **Ανθρώπινες σχέσεις – Ανθρώπινοι χαρακτήρες** που μεταφέρεται στη Β΄ Γμν.)
 - αντιστοίχιση με θεματικούς άξονες: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ & ΦΑΝΤΑΣΙΑ – ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ / ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ
- ΣΗΜ.** Η σειρά διδασκαλίας των θεματικών ενοτήτων εξαρτάται από τον/τη φιλόλογο.

Λογοτεχνικός γραμματισμός

Γνωστικό περιεχόμενο - Ειδικοί διδακτικοί στόχοι

A' + B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Θεωρία των λογοτεχνικών ειδών

[ενδεικτικά για την ενότητα «Λαϊκή παράδοση & λογοτεχνία» της Α' Γμν.]

- **ποίηση / αφήγηση «του εμείς»** (σύσταση συλλογικότητας)
- **είδη της λαϊκής στιχουργικής παράδοσης:** το δημοτικό τραγούδι, η ποιητάρικη παράδοση, το ρεμπέτικο τραγούδι, λαϊκά στιχουργήματα σήμερα
- **είδη της λαϊκής αφηγηματικής παράδοσης:** θρύλοι – μύθοι – παραμύθια, σε σύγκριση με τα επώνυμα «κλασικά» και τα σύγχρονα «ανατρεπτικά» παραμύθια

Διδακτική μέθοδος

- **τυπολογία** και **αντιπαραβολή** δημοτικών/λαϊκών τραγουδιών και παραμυθιών, από διάφορες χώρες και εποχές, για να καταδειχθούν οι **ομοιότητες / διαφορές** στη θεματική, στη μορφή, στους εκφραστικούς τρόπους των παραπάνω ειδών σε συνάρτηση με το πολιτισμικό περιβάλλον παραγωγής τους
- **συνεξέταση** των ποιητικών & αφηγηματικών ειδών της λαϊκής λογοτεχνικής παράδοσης με έργα της επώνυμης και νεότερης παραγωγής για να φανεί η **«συνομιλία» (δημιουργική αφομοίωση)** της παράδοσης σε έργα της «έντεχνης» σύγχρονης λογοτεχνίας

Λογοτεχνικός γραμματισμός

Γνωστικό περιεχόμενο - Ειδικοί διδακτικοί στόχοι

A' + B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

«Γραμματική» της λογοτεχνικής γλώσσας [με βάση τα πιο πάνω περιγραφόμενα είδη]

➤ ποιητικός λόγος

- η σύνταξη των ποιητικών «προτάσεων»: ο κανόνας της «ισομετρίας» (=συμμετρίας) μορφής / περιεχομένου [π.χ. στο δημοτικό/λαϊκό τραγούδι]
- “ασύμμετρες” ποιητικές συντάξεις (υπερβατό, επίταξη επιθέτου, διασκελισμός...)

➤ αφηγηματικός λόγος

- τα «δομικά» υλικά του αφηγηματικού κόσμου: ιστορία (story), πλοκή (plot), επεισόδια (της «δράσης»), μοτίβα (leit-motifs) που χαρακτηρίζουν το ποιόν και τη δράση των ηρώων [π.χ. στα παραμύθια]
- τα «γραμματικά πρόσωπα» της αφηγηματικής γλώσσας: το εγώ του αφηγητή, το εσύ του αποδέκτη, το αυτός/-ή/-ό περί ου ο λόγος

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ:

- **Συνεξέταση-αντιπαραβολή** των κειμένων με γνώμονα το σχήμα «παλαιό /σύγχρονο», ώστε να καταδειχθεί η ιστορικότητα και η διαχρονική εξέλιξη των θεμάτων («τόπων») και τρόπων της λογοτεχνικής δημιουργίας, αλλά και η διαλογική σχέση που αναπτύσσουν τα κείμενα γύρω από τον ίδιο θεματικό άξονα ή «σύνδεσμο» [π.χ. για το θέμα «σχολική ζωή» ή τη διάσταση παιδικής – ενήλικης σκοπιάς για την «Εδέμ της παιδικής ηλικίας»].
- **Ανοιγμα** της διδασκαλίας σε κείμενα που ανήκουν όχι στενά στην ελληνική παράδοση αλλά στην ευρύτερη πνευματική παράδοση της οποίας η ελληνική αποτελεί αναπόσπαστο μέλος (την όμορη: της Μεσογείου και των Βαλκανίων, αλλά και τη συνολικότερη ευρωπαϊκή και την παγκόσμια), καθώς και σε διαθεματικές συναρτήσεις με άλλα γνωστικά αντικείμενα ή και άλλες μορφές τέχνης, όπου κρίνεται απαραίτητο, για την εμπάθυνση της διδασκαλίας [ενδεικτικό παράδειγμα, η ενότητα «Χιούμορ και Λογοτεχνία»].
- **Επικαιροποίηση** των θεμάτων: η σκοπιά που επιλέγεται, για την εκκίνηση ή την κατάληξη του προβληματισμού, είναι αυτή της σύγχρονης εποχής, γιατί είναι η πιο οικεία και ενδιαφέρει πιο άμεσα τους μαθητές. [βλ. ενδεικτικά την τελευταία πτυχή της Θ.Ε. «Λαϊκή παράδοση και λογοτεχνία»]

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

❖ ΝΕΟ εκπαιδευτικό υλικό

- Ο λόγος ανάγκη της ψυχής: «Κείμενα» (για μαθητές & εκπαιδευτικούς), «Ασκήσεις-Δραστηριότητες» (για χρήση από τους εκπαιδευτικούς)
- Οδηγός Δημιουργικής Γραφής (β' τετράμηνο)

Διδακτικές εφαρμογές:

1. Για την ενότητα *Παιδικά - Σχολικά χρόνια* στην ιστοσελίδα:
 - <http://www.moec.gov.cy/> → ΝΕΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ → ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ → ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
2. Για την ενότητα *Λαϊκή παράδοση και λογοτεχνία* στις ιστοσελίδες:
 - <http://www.moec.gov.cy/> → Μέση Εκπαίδευση → Εκπαιδευτικό υλικό → Συνέδρια/Σεμινάρια → Φιλολογικά θέματα → Λογοτεχνία → Διδακτική πρόταση Α' Γυμνασίου **(1)**
 - www.nap.pi.ac.cy/ → Λογοτεχνία → Μέση Εκπαίδευση → Εκπαιδευτικό υλικό → Διδακτικές προτάσεις **(2)**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

❖ Από τη χαρτογράφηση των έως τώρα υφιστάμενων Ανθολογιών:

❑ Για τη Θ.Ε. *Παιδικά - Σχολικά χρόνια*: 3 κείμενα

ΚΝΛ Α΄ Γυμνασίου (ΟΕΔΒ): 1

ΚΝΛ Β΄ Γυμνασίου (ΟΕΔΒ): 2

❑ Για τη Θ.Ε. *Λαϊκή παράδοση και Λογοτεχνία*: 6 κείμενα

ΚΝΛ Α΄ Γυμνασίου (ΟΕΔΒ): 1

ΚΝΛ Β΄ Γυμνασίου (ΟΕΔΒ): 3

ΚΝΛ Γ΄ Γυμνασίου (ΟΕΔΒ): 2

❑ Για τη Θ.Ε. *Χιούμορ και Λογοτεχνία*:

Δεν εντοπίστηκαν κείμενα στα υφιστάμενα Ανθολόγια που να καλύπτουν ικανοποιητικά τους διδακτικούς στόχους αυτής της ενότητας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- ☞ Το βιβλίο *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου* (ΟΕΔΒ), από το οποίο χαρτογραφήθηκαν ως συμβατά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας 2 μόνο κείμενα, δεν θα δοθεί στους μαθητές και μαθήτριες, εκτός κι αν ο φιλόλογος επιλέξει να διδάξει τα κείμενα αυτά (οπότε τα κείμενα θα δοθούν σε φωτοτυπία στους μαθητές). Όταν ολοκληρωθεί η διδασκαλία τους, το εγχειρίδιο *θα επιστραφεί* από τους διδάσκοντες στη βιβλιοθήκη του σχολείου.
- ☞ Τα βιβλία *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Γυμνασίου* (ΟΕΔΒ) και *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ΄ Γυμνασίου* (ΟΕΔΒ) θα δοθούν κανονικά στους μαθητές/-τριες της Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου, αλλά στο τέλος της σχολικής χρονιάς θα πρέπει να τα επιστρέψουν.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- ❑ Το εξεταστικό δοκίμιο του τετραμήνου θα είναι ανεξάρτητο από αυτό της Νεοελληνικής Γλώσσας
- ❑ Στόχος της αξιολόγησης στο μάθημα της Λογοτεχνίας είναι η ανατροφοδότηση της διδασκαλίας –και για τον μαθητή και για τον εκπαιδευτικό– έτσι ώστε η μάθηση να γίνεται όλο και πιο αποτελεσματική για το σύνολο των διδασκομένων, και όχι να εξυπηρετεί αόριστα τη διάγνωση της σχολικής τους επίδοσης. Κατά συνέπεια, οφείλει να είναι **καθημερινή και διαγνωστική**.
- ❖ Το Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας προβλέπει διάφορες μορφές αξιολόγησης των οποίων πρέπει να γίνεται συστηματική χρήση, και δεν θα πρέπει να παραλείπεται, σε κατάλληλο χρόνο, η ανάληψη πιο σύνθετων εργασιών τύπου project, ατομικών και ομαδικών, με την πρόσφορη αξιοποίηση και των Τ.Π.Ε.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Με το εξεταστικό δοκίμιο τετραμήνου επιδιώκονται:

- ⇒ Η **ισόρροπη** ανάδειξη γνωστικού – αξιακού περιεχομένου και δεξιοτήτων λογοτεχνικού γραμματισμού
- ⇒ Χρήση **άγνωστων** λογοτεχνικών κειμένων (κείμενα τα οποία δεν διδάχτηκαν στους μαθητές και μαθήτριες) σε συνεξέταση με κείμενα που έχουν διδαχτεί
- ⇒ Ερωτήσεις που να ανταποκρίνονται στο **μαθησιακό προφίλ** των εκάστοτε μαθητών και μαθητριών (αρχή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας).
- ⇒ Ερωτήσεις **ανάλυσης και συνδυασμού** μεταξύ των κειμένων, διδαγμένων και μη, «...ώστε ο μαθητής να είναι υποχρεωμένος να συγκρίνει δεδομένα και να ερμηνεύσει τις σχέσεις - αντιθέσεις - αναλογίες - διαφορές των κειμένων» (Π.Σ.Λ., Β΄ έκδοση, σ. 96)
- ⇒ Χρήσιμο είναι να ελέγχεται και η ανταπόκριση των μαθητών /-τριών σε ερεθίσματα διαθεματικών αντιστοιχιών με άλλα γνωστικά αντικείμενα ή με άλλες μορφές καλλιτεχνικής δημιουργίας, μέσα από κατάλληλες ασκήσεις.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

- ❑ Το εξεταστικό δοκίμιο μπορεί να περιλαμβάνει κείμενα από δύο θεματικές ενότητες (με το σκεπτικό ότι σε κάθε τετράμηνο διδάσκουμε μιάμιση περίπου θεματική ενότητα). Ωστόσο, αυτό δεν είναι υποχρεωτικό. Θα μπορούσε να περιορίζεται σε μία μόνο ενότητα.
- ❑ Συνεξετάζει, μεταξύ τους, δύο ποιητικά κείμενα ή δύο πεζά κείμενα ή ένα ποιητικό με ένα πεζό κείμενο (ένα **διδαγμένο/γνωστό** και ένα **αδίδακτο/άγνωστο**).
- ❑ Συμπεριλαμβάνει **ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας**, δηλαδή:
 - ερωτήσεις σύντομης απάντησης για την αξιολόγηση βασικών πυρηνικών γνώσεων γύρω από τα κείμενα (π.χ. για τον συγγραφέα, τον τίτλο, το είδος, το ιστορικό περιστατικό στο οποίο αναφέρεται ένα κείμενο κ.τ.ό.) Προφανώς, οι ερωτήσεις αυτές αφορούν κάθε κείμενο ξεχωριστά
 - συνθετότερες ερωτήσεις που προϋποθέτουν σύγκριση/αντιπαραβολή μεταξύ των λογοτεχνικών κειμένων.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ:

- ∞ Στο εξεταστικό δοκίμιο είναι ευνόητο ότι θα πρέπει να δίνονται στους μαθητές και μαθήτριες όλα τα γλωσσικά ή πραγματολογικά στοιχεία που είναι αναγκαία για την κατανόηση των κειμένων, καθόσον μάλιστα αυτό προβλέπεται να περιλαμβάνει και άγνωστο [= αδίδακτο] κείμενο.
- ∞ Οι μονάδες κατανέμονται στις ερωτήσεις από τον διδάσκοντα, όπως αυτός κρίνει σωστότερα.
- ∞ Επειδή ορισμένες από τις ερωτήσεις θα είναι συνθετικές, δεν ενδείκνυται να υπάρχει μεγάλος αριθμός ασκήσεων.
- ∞ Εννοείται, τέλος, πως οι ερωτήσεις θα πρέπει να συναρτώνται με τους δείκτες επιτυχίας που έχουν οριστεί στο Π.Σ.Λ. για κάθε βαθμίδα και επίπεδο τάξεων.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

- ❑ Η δεξιότητα αυτή στο μάθημα της Λογοτεχνίας απαιτείται να είναι **καθοδηγούμενη** από τον διδάσκοντα, αντί να αναπτύσσεται ασύδοτα, και σε κάθε περίπτωση, οφείλει να είναι **προαιρετική** υπό δύο έννοιες:
 - ✓ να μη λειτουργεί στην εκπαιδευτική διαδικασία καταναγκαστικά για τους μαθητές (οι οποίοι μπορεί να μην επιθυμούν να γράψουν κάτι), και
 - ✓ από την άλλη, να μη καταπιέζεται, αλλά να ενισχύεται από τον/την εκπαιδευτικό, στη συχνότητα και στον βαθμό που οι ίδιοι οι μαθητές/-τριες αισθάνονται την ανάγκη να εκφραστούν δημιουργικά

Στάδια μεθοδευμένης ανάπτυξης της δημιουργικής γραφής

- ❖ **Επιλογή** λογοτεχνικού γένους & είδους και **διδασκαλία** των διακριτικών γνωρισμάτων του
- ❖ Κατανόηση & σχεδιασμός του αντικειμένου με **ασκήσεις δημιουργικής γραφής σε συνεργασία μαθητών – διδασκοντα** μέσα στην τάξη-εργαστήρι
- ❖ **Παραγωγή** κειμένου δημιουργικής γραφής από τους ενδιαφερόμενους μαθητές/-τριες (κατά μόνας ή σε ομάδες, μέσα ή έξω από την τάξη, καθώς επίσης δυνατότητα καλ/χνικής έκφρασης και με άλλα μέσα: μουσική, ζωγραφική, θεατρικό δρώμενο/μονόπρακτο κ.ο.κ.)
- ❖ **Αξιολόγηση** του αποτελέσματος υπό τη μορφή αυτο- και ετεροαξιολόγησης στο πλαίσιο της ομάδας / τάξης, με κριτήρια, αφενός, την ανταπόκριση του κειμένου στις συμβάσεις του είδους (αντιστοιχία με το λογοτεχνικό «πρότυπο») και, αφετέρου, την πρωτοτυπία του

Λογοτεχνικό Βιβλίο

Λέσχη Ανάγνωσης

- ☞ Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Π.Σ.Λ. (βλ. β' έκδοση, σ. 96), η διδασκαλία στην τάξη ενός και μοναδικού λογοτεχνικού βιβλίου θα αντικατασταθεί σταδιακά από την τάξη-«λέσχη ανάγνωσης», με σκοπό μια πιο ουσιαστική καλλιέργεια της φιλιαναγνώστας των μαθητών χωρίς (βαθμοθηρική) «εξέταση». Κατά την παρούσα σχολική χρονιά η διδασκαλία του λογοτεχνικού βιβλίου παραμένει ως έχει. Ωστόσο,
- Το λογοτεχνικό βιβλίο δεν θα εξετάζεται στις τελικές εξετάσεις αλλά μόνο στα τετράμηνα, με ατομικές ή ομαδικές παρουσιάσεις, ή ακόμη με σχετικές ερωτήσεις στο διαγώνισμα τετραμήνου.
- Παράλληλα, από τη φετινή σχολική χρονιά, οι εκπαιδευτικοί παροτρύνονται να συστήσουν στους μαθητές τους την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων, όπως αυτά που προτείνονται στο τέλος κάθε Θ.Ε. του εγχειριδίου *Ο λόγος ανάγκης της ψυχής* (Α' Γυμνασίου).

Ομάδα εργασίας για το Π.Σ. Λογοτεχνίας

☞ Υπεύθυνη Σύνταξης του Π.Σ.Λ. και Επιμορφώτρια:

Αφροδίτη Αθανασοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών Παν/μίου Κύπρου

☞ Σύνδεσμος - Επιθεωρητής: Λοΐζος Αναστασιάδης, Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών

☞ Φιλολόγοι – Υποστηρικτές του Π.Σ. Λογοτεχνίας:

- Βασιλική Σελιώτη, Γραφείο Αναλυτικών Προγραμμάτων
- Αλέξανδρος Μπαζούκης, Υ.Α.Π. - Γραφείο Αναλυτικών Προγραμμάτων
- Γιώργος Μύαρης Υ.Α.Π.
- Μαρία Παπαλεοντίου, Λειτουργός Π.Ι.
- Σόνια Κούμουρου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας!